

2010-ig szóló prognózis a szlovák könyvtári-tájékoztatói rendszer fejlődéséről

Szlovákiában a Kulturális Kutatóintézet (*Výskumný ústav kultúry*) foglalkozik a különféle kulturális területek fejlődésének prognosztizálásával. Annak ellenére, hogy a prognosztizálás általában is vitatott dolog, úgy tűnik: mégsem lehet nélküle megenni. Ha nem is válik be teljesen, hasznos segédeszköz a fejlesztések tudatosabbá tételéhez.

Ha igaz – és igaz – az, hogy minden kulturális területen rendkívül sok körülményt és tényezőt kell figyelembe venni prognosztizálás közben, a könyvtári-tájékoztatói terület vonatkozásában ez a megállapítás még inkább érvényes. A következők miatt:

- ▶ mindmáig "határvillongások" vannak a könyvtárügy és a szakirodalmi információs rendszer között,
- ▶ a könyvtáros-szaktájékoztató képzés mennyiségileg és minőségileg elmaradt a korszerű követelményektől,
- ▶ a könyvtárak tájékoztatói jellegű funkcióbővülése és elhelyezési-felszerelési feltételei között nincs – alig van – megfelelés,
- ▶ az ipar nem gyártja kellő számban és áron a nélkülözhetetlen könyvtártechnikai, ezen belül is az elektronikus berendezéseket.

Ezek a bizonytalanságok felettébb óvatossá tették a prognózis készítőit, mindenekelőtt a tájékoztatói funkció kiteljesedésének megítélésben. Mindezt előrebocsátva, a prognózis készítői az alábbi fejlődést "merték" felvázolni:

- ▶ 1986 és 1990 között a könyvtári-tájékoztatói rendszer átmeneti éveket él át. Ezeket a könyvtári rendszer irányításában, a könyvtári-tájékoztatói munka tartalmában és az új technika és technológia térhódításában meginduló *minőségi eltolódások* fogják jellemezni. Az említett változások

kvadrálni fognak a társadalmi-gazdasági átépítés céljaival. Különösen fontossá válnak a tervezési munkálatok, az előzetes kutatások, az ún. integrált könyvtári-tájékoztatói rendszer (integrovaný knižnično-informačný systém = IKIS) koncepcionális kérdéseinek megoldását elősegítő kísérletek, a kulcsfontosságú könyvtárakban végbemenő technikai-technológiai fejlesztések. (Erre az időszakra egyébként részletes fejlesztési terv is készült.)

- ▶ 1991–2000: ezt az időszakot az egész könyvtári rendszer minőségi átépítése és az új techniká-technológiára való áttérés általánossá válása fogja jellemezni. A jelenlegi, 15–20 évre tehető technikai elmaradottság 10 évre csökken. Az említett *modernizálás* következményeként a könyvtári-tájékoztatói szolgáltatások minőségi változáson mennek át, lényegesen növekedni fog demokratizmusuk és hozzáférésük. Az IKIS szolgáltatásai üzemszerűen fognak működni. Ezzel párhuzamosan komplex állomány- és információvédelem valósul meg, szintézisek látnak napvilágot a könyv- és könyvtárkultúrával kapcsolatos kutatások eredményeiből.
- ▶ A 2001 és 2010 közötti időszakra az egész könyvtári rendszer *intenzív fejlődése* lesz a jellemző, azt is beleértve, hogy szerteágazó számítógépes hálózatot fog működtetni. A könyvtárak korszerű intézményekké válnak, s ebbéli állapotukban lényeges hatással lesznek az új ismeretek létrejöttének, befogadásának és alkalmazásának alakítására.

/BIELIK, M.–ŠALÁT, M.: *Prognóza rozvoja knižnično-informačného systému v SSR do roku 2010.* = *Knižnice a vedecké informácie*, 21. köt. 4. sz. p. 172–178./

Csehszlovák terv a könyvtári hálózatok számítógépesítésére

Tanulságos volta folytán hadd idézzük szó szerint az itt referált cikk bevezetőjét: "Úgy vélem, hogy azok a közismert viták, amelyek az elmúlt években a könyvtárügy és az információs szolgáltatások közötti »határvonal« meghúzására vonatkoztak, lassan-lassan elülnek. Ezek a viták sehová nem vezettek, és saját terméketlenségükben merültek ki. A világtrendek ui. bebizonyították, hogy a könyvtárak kiemelkedő jelentőségű információs munkahelyek, amennyiben sikerül érvényesíteniük a maguk kétségtelen, nevezetesen abban gyökerező előnyét, hogy nemcsak az »információt az információról« nyújtására képesek, hanem általában a megkívánt dokumentum

teljes szövegét is fel tudják kínálni mellé. Az az információs rendszer, amely a felhasználónak nem tudja szolgáltatni a primer dokumentumot, olyan éttelemhez hasonlít, amelyben mindössze az étlapot tudják prezentálni, miközben a rajta feltüntetett ételeket másutt kell felhajtani". A könyvtár mindkettő, tehát a dokumentumról szóló információ és a szóban forgó dokumentum (vagy annak másolata) felkínálá-

* A referáló – saját teleményéből – ezt az étlaphasonlatot már régóta használja. Örül neki, hogy a dolgok-fejlemények azonos szakmai szemlélete révén másban is felöltött ugyan-e a hasonlat. – A ref.